

Izazovi obrazovanja

25. rujna 2020.

Online konferencija

30 GODINA
STUDIJA DIZAJNA
1989.–2019.

za dizajn — knjiga sažetaka

Popis predavača

Uvodni predavači

Alastair Fuad – Luke, Full Professor
Yrjo Sotamma, Professor Emeritus

Edukacija za dizajn

Nina Katarina Simončić, PhD, Associate Professor
Marko Koržinek, Assistant Professor
Ivica Mitrović, PhD, Assistant Professor
Igor Kuduz, Assistant Professor
Siniša Bogdanović, Assistant Professor PhD
Ivana Žiljak Stanimirović, PhD, Associate Professor
Jasna Mujkić, M.A.
Boštjan Botas Kenda, Vice–rector
Jelena Drobac Petrović, PhD

Alastair Fuad – Luke, Full Professor

Faculty of Design and Art,
Free University of Bozen – Bolzano

Design Pluralism for Heterodox Economies and Imaginaries

In the late 1970s, before “Anthropocene” defined our condition, I was educated as a plant ecologist and environmental scientist focused on an entangled living world of matter organised by humans. Entering design education in the late 1990s, initially as an eco-design specialist, then as a co-/slow designer and design activist in the 2000s, I contributed to debates about emergent ecological and social “turns” in design education and practice. Since then the discourse among design educationalists, researchers and practitioners has been fertilized with post-positivist, post-colonial approaches embracing diverse symbolic, philosophic, social, anthropological and semantic worldviews. Perhaps, in a globe of rapidly expanding complexity and connectivity, this observation is unremarkable. Yet, what should shock (us) is that we still wait for the “economic turn” in design. Design is still very much tightly bound to classical neo-liberal economics. There is an urgent need for design explorations of heterodox/alternative economies. Educationalists need to adopt project- and issue-orientated indisciplinary as a means of dissensus. Here designers are facilitators, catalysts, socio-political prototypers, integrators, disrupters and “possibilitarians”. Design moves beyond professional or market constraints to embrace the truly vibrant matter of *zōé* (ancient Greek), all life, and *oikos*, home. Dare we enter a new era of Design Pluralism?

Yrjo Sotamaa, Professor Emeritus

Aalto University

“Try to see what you cannot see”

My son Kivi, who is also a designer as his father, has been talking to me much about friction as an important idea in art, design and architecture. As designers we often aim at solutions which run and work smoothly, without any friction. This is a pragmatic or functionalist way of looking at art, design and architecture. The world should function, of course, without big obstacles. Art, design and architecture are also highly important for the human development. Friction is needed to keep the people intellectually awake, seduce people to think about their relationship to the world, and challenge conventions. This is the philosophical, cultural and political function of art, design and architecture. World without friction would be intellectually dead, art without friction would be just entertainment.

In my presentation I will discuss the question of philosophical, cultural and political friction from two points of view:

- the ideas and role of two pioneering design thinkers, Victor J. Papanek and R. Buckminster Fuller as challengers of conventions in the revolutionary 1960s and
- how relevant their ideas are 50 years later in the global, digital world facing great human and environmental challenges.

As a solution to meet the future challenge in design education I will discuss shortly founding of the Aalto University in Finland. For me the big idea of Aalto is “radical creativity”, a challenging intellectual environment, which will encourage, motivate and force the people “to see what they cannot see”.

dr. sc. Nina Katarina Simončić, izv. prof.

Zavod za dizajn tekstila i odjeće,
Tekstilno tehnološki fakultet

Studij modnog dizajna na Sveučilištu u Zagrebu Tekstilno – tehnološkom fakultetu pokrenut je 1983. godine. Program je objedinio kolegije umjetničkog, tehničkog i društveno-humanističkog područja, pri čemu se produkt modnog dizajna smatrao isključivo rezultatom likovnog procesa. Izlaganje će ukratko dati uvid u razvoj i potencijal obrazovnog procesa na Tekstilno - tehnološkom fakultetu. Naime, obrazovni sustavi na vodećim svjetskim institucijama iz područja modnog dizajna prolaze kroz promjenu paradigme, dajući prioritet studijskim programima usredotočenima na «analitičko razmišljanje», umjesto na program podređen «činu oblikovanja i šivanja». Fokus obrazovanja se s objekta-produkta preusmjerio na proces stvaranja, Programi nastoje potaknuti vještine suradnje, komunikacije, empatije, artikuliranja vlastitih ideja te strateškog planiranja. U cilju poticanja takvog kreativnog ozračja, ukazat će se na suvremene izazove i prepreke u pokušajima napretka studija modnog dizajna na Tekstilno – tehnološkom fakultetu.

doc. art. Marko Koržinek

Studij vizualnih komunikacija,
Akademija primijenjenih umjetnosti Rijeka

Većina naših iskustava zasnivaju se na nastavnim modelima i praksama u periodu prije pandemije. To ih čini u najmanju ruku nedostanim kao pretpostavkama (mogao bih nabrojati barem 5) za razgovor o edukaciji dizajna. Činjenica „nove realnosti“ ih je učinila dobrim dijelom zastarjelim. Neopisivo mali period jednog semestra, većim dijelom bez osvještenosti situacijom koja nam se desila, već fokusiranošću na puko spašavanje edukacijskog procesa, možemo tek u momentu krajnje dobrohotnosti nazvati „iskustvom“. Razlog je tome ne samo promjena mehanizma prijenosa znanja u okviru „pandemije bez kraja“, već i u značajnim promjenama poslovnog okruženja za koje studente pripremamo, što u značajnoj mjeri određuje potrebne kompetencije. Tako će se vjerojatno osjećati prvi kolonizatori na Marsu. Znati će da moraju preživjeti, ali će biti upitno što od iskustava sa života na Zemlji dalje mogu koristiti. Uncharted territory.

dr. sc. Ivica Mitrović, docent

Likovni odjel, Odsjek Dizajn vizualnih komunikacija,
Umjetnička akademija u Splitu

Prilog raspravi o budućnosti dizajnerskog obrazovanja temeljen je na višegodišnjem iskustvu u obrazovnim aktivnostima u području kritičkog i spekulativnog dizajna i koordinaciji recentnog europskog projekta SpeculativeEdu koji se bavi edukacijom u ovom području. Danas je, nažalost, većina edukacijskih programa u području dizajna još uvijek temeljena na modernističkoj viziji koja je prije svega obilježena mitovima o društvenoj ulozi dizajna. Programi su još uvijek primarno orijentirani prema tržišnoj ulozi dizajna, često bez refleksivnog i kritičkog pristupa prema samoj praksi. Iskustva spekulativnog i kritičkog dizajnerskog pristupa koji je nastao na kritici ovakve dominantne prakse mogu ponuditi smjernice kako bi trebala izgledati dizajnerska edukacija u 21. stoljeću.

doc. art. Igor Kuduz

Medijski dizajn, Sveučilište Sjever

Osnovno što me interesira otkako radim u edukaciji u dizajnu je pitanje “za koga i za što obrazujemo mlade dizajnere?” Odgovori vrlo često sadrže riječ “tržište” a da pritom nije jasno što bi to bilo. Jer, ako se radi o tržištu onda se očekuje da postoji cjelovita razvojna strategija, na nacionalnoj ili bar na međufakultetskoj razini. Potreba i mogućnosti za takav pristup je tema koja, cini mi se, nije prisutna. Ujedno, pozivanjem na neartikulirani pojam tržišta izostavljene su brojne umjetničko-dizajnerske prakse koje po prirodi stvari izmiču parametrizaciji tržištem.

doc.art.dr.sc. Siniša Bogdanović

Preddiplomski studij

Oblikovanje tržišnih komunikacija, Algebra

U današnje vrijeme, profesionalna struka dizajna doživljava značajne promjene u pristupu te rješavanju vizualnih problema. Nadolazeće nove tehnologije i iskustva korisnika predstavljaju važan čimbenik kod obrazovanja budućeg kadra za potrebe dizajna tržišnih komunikacija. Paradigma se mijenja i kod visokoškolskog obrazovanja dizajnera, te je potrebno konstantno mijenjati pristup za buduće studente. Interdisciplinarnost, naglasak na mentorski pristup te projektno izvedeni kolegiji s naglaskom primjene novih tehnologija su samo neke metode rješavanja izazova koji nas čekaju.

dr. sc. Ivana Žiljak Stanimirović, izv. prof.

Katedra za tiskarski slog i računala,

Grafički fakultet

Konferencija predstavlja poticaj u traženju novih rješenja u pogledu obrazovanja i budućnosti dizajna u novonastaloj situaciji pandemije. Budućnost vidim u razvoju hibridnih oblika nastave koji uključuju nova tehnološka dostignuća za rad na daljinu i vođenje projektne nastave, te individualan pristup učenju. Prema analizi The AIGA Design Census-a u SAD-u trećina dizajnera ima visokoškolsko obrazovanje, a ostatak je orijentiran na alternativne programe i online radionice. Trendovi usmjerenja u obrazovanju dizajnera šire se s grafičkog, produkt i transportnog dizajna, na (UX) user experience design, strateški dizajn, "design thinking" i kreativno upravljanje s ciljem postizanja različitog pristupa u rješavanju problema. Alternativni modeli obrazovanja potiču klasične dizajnerske institucije da ponude nova usmjerenja. U sklopu Visiting Scholar programa upoznala sam se sa "Co-op cooperative education" na University of Cincinnati, DAAP, koji omogućava studentima rad na stvarnim projektima, razvoj inovacija te ulaz u velike korporacije. U novoj akademskoj godini cilj je postići akademsku izvrsnost vodeći brigu o zdravlju u širem kontekstu, motivaciji i sigurnosti za sve.

prof. mr. Jasna Mujkić

Odsjek za produkt dizajn,
Akademija likovnih umjetnosti Sarajevo

Promatrajući pozitivne prakse obrazovanja dizajnera kroz historijski razvoj discipline, cilj je uvijek univerzalan i može se promatrati kroz tri polja koja se preklapaju. U osnovi, najznačajnije je pomoći budućim dizajnerima da se razvijaju kao kreativne ličnosti, svjesne svijeta oko sebe i svoje uloge u društvu, osposobiti ih da razumiju i vode proces dizajna (jedino u čemu je dizajner zaista ekspert) i omogućiti im da usvoje vještine, alate i instrumente relevantne za trenutak u kojem djeluju. Izuzetno je važno da budući dizajneri već u procesu edukacije dosegnu jednu razinu kvalitete i osjetljivost za kontekst koja će im biti vodilja u profesionalnoj praksi.

prof. Boštjan Botas Kenda, red. prof.

Oblikovanje vizualnih komunikacij,

Akademija za likovno umetnost in oblikovanje, Univerza v Ljubljani

Ne mogu nikoga ništa naučiti. Mogu jih samo pripremiti, da misle. Socrates

Praktički doktorat ili koncept doktorata “research in practice” je danas obavezni dio modernog sveučilišnog studija. Na Univerzi u Ljubljani je u zaključnoj fazi akreditacija takozvanog trećestupanjskog studija umjetnosti. Ka formiranju studija pristupile su sve članice Ljubljanske univerze koje imaju u svom sustavu studije područja 21 (umjetnost). Osim tri akademije su tu još arhitektonski, biotehnički, filozofski, pedagoški i prirodoslovni fakultet. Uz predstavljanje osnovnih elemenata i principa studija fokusirat će se na ulogu dizajna unutar te multidisciplinarne studijske strukture, te na koji način će se druge oblasti oplemeniti kroz dizajn i s druge strane kako će dizajn crpiti esencijalne poglede integriranih disciplina.

dr.um. Jelena Drobac Petrović

Odsjek za dizajn,
Visoka škola strukovnih studija,
Beogradska politehnika

Like in most of Europe, the design in Serbia started as craftsmanship, evolved as a form of applied arts, and nowadays is considered a part of the creative industry. This industry is one of the fastest-growing sectors in Serbia that contributes to GDP with 5% and employs 120.000 people, 70% of whom are highly educated¹. Design education in Serbia in the institutional context started in the nineteenth century. Today, besides the wide net of high school with design profiles, in Serbia design is though on academic and vocational HEI on undergraduate, master, and doctoral levels across the country. Some of these HEI are privately owned while most of them are still state-owned and tuition-free. In recent years, new aspects and areas of design have emerged that need to be covered by formal education. Also, some design and creative industry fields in gaming industry, computer graphics and interactive design have blossomed in Serbia with massive growths and international projects creating major interests within prospective students.

¹Serbia Creates / Serbian Council for Creative Industries

